

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VIII. Ratione liberiùs utuntur, qui amnia sivi proposita, quàm libet
incerta & ambigua, de suo, velut ex tripode definiunt, præsertim in
moralibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

quomodo David gladium Goliath eripuit, ipsumque proprio deinde gladio jugulavit.

CAPUT VII.

Ratione liberius utuntur Philosophi, qui ita sibi in antecessum praeferunt philosophicas suas opiniones, ut deinde Spiritum Sanctum, ubi repugnare videtur, seu sacra documenta in balbutiem suam trahant.

65 **P**raesenti assertione grandis eorum abusus redarguitur, qui Philosophiam Theologiae sic praemittunt, ut, inaudita Theologia, jacent philosophica sua principia, & secundum ea deinde glossent, amplient, restringant, inflectant, torqueant principia propria Theologiae, ipsa etiam oracula Scripturae, vel testimonia Ecclesiae, saltem non expressissima. Quos quidem ratione liberius uti, nec sapientes Theologos, immo nec sapientes quidem Philosophos esse posse.

66 **P**robatur 1°. quia ratione liberius utuntur, quicumque contra rectum rationis ordinem plus ipsi tribuunt, quam par sit. At hoc ipsi faciunt. Cum enim tot argumentis supra demonstratum sit, tam erraticam esse rationem Philosophiamque pure humanam, ut in praecipitium ducat, nisi magisterio divino, seu doctrina divina corrigatur & dirigatur; contra rectum rationis ordinem est, quod corrigat, velutque dirigat eam, a qua corrigi debet & dirigi. At verò corrigit, velutque dirigit doctrinam divinam, a qua corrigi dirigi debet, dum doctrina divina in balbutiem ipsius trahitur, sive ad praescriptum ipsius glossatur, ampliatur, restringitur, inflectitur, contorquetur. Tunc enim adversus dominam ancilla, adversus Isaac Ismael insolebit, ancillaeque domina, inverso rectae rationis ordine, obsequitur; non dominatur nec praerit, sed subsequitur.

67 **2°**. Ratione liberius utuntur, qui non secundum regulas verae sapientiae. Hoc autem praedicti faciunt. Cum enim (ex supradictis) principium verae sapientiae sit, parum credere rationi suae, humanaeque rationis luxuriam per submissionem ad superiorem minusque fallibilem regulam coercere: Philosophus Christianus, secundum dictamen verae sapientiae, non debet superiorem firmioremque regulam inferiori infirmiori, nec proinde Spiritum Sanctum (in sacris Litteris, Canonibus & sanctis Patribus loquentem) rationi Philosophiaeque suae pure humanae accommodare; sed ante omnia scrutari, quid Spiritus Sanctus dicat in sacris Litteris, &c. deinde se suamque rationem ac Philosophiam ipsi submittere, accommodare, & in obsequium ipsius captivare.

68 **3°**. Ratione & Philosophia liberius utuntur, qui eam imperare faciunt Theologiae, cum Theologia ex dictis Prolegom. 1. n. 29. 30. 31. 32. imperare debeat Philosophiae. Quisquis verò ad praescriptum Philosophiae principiorum suorum exponit, inflectit, & tor-

quet principia Theologiae (prout antedicti faciunt) rationem & Philosophiam imperare facit Theologiae: tunc enim Theologia Philosophiae imperat, cum principia illius inflectuntur & accommodantur ad praescriptum istius.

Ex his constat, eos multo magis arguendos de liberiore rationis usu, qui ob humanam rationem, seu Philosophiam, recedunt ab auctoritate Scripturae, Canonum, vel sanctorum Patrum.

CAPUT VIII.

Ratione liberius utuntur, qui omnia sibi proposita, quamlibet incerta & ambigua, de suo, velut ex tripode definiunt, praesertim in moralibus.

Eos impetit assertio, qui de casibus dubiis, à securo aliquo duce nondum definitis, non satis cautè sententiam ferunt: quia videlicet rationi sibi occurrenti citò credunt, habentque phantasias vel phantasmata sua pro cognitivis. Judicium profectò suspensuri, vel suam etiam, de re proposita, ignorantiam humiliter confessuri, si vel contraria fundamenta, vel alia pensanda ritè pensarent, haberentque animum expurgatum ab omni praesudicio, sicut & ab omni inordinato affectu hominibus placendi, vel gloriam captandi, vel vitandi notam hominis irrefoluti, nec alio tenerentur quam veritatis Dei amore. Qui proinde, si errant, vincibiliter errant, suisque error eis imputatur; cuius periculo temerè sese exponunt, dum de maleuada ratione sua nimium praesumentes, nec pensanda ritè pensantes, nec voluntariam erroris causam, dictam utique praesumptionem, vel affectus inordinationem abjicientes, iusto Dei iudicio loquuntur falsa.

Et contra eos militat exemplum doctrinae Sanctorum, qui, licet ad iudicandum ipsis magis idonei, saltem in hoc imitati sunt protoparentes in innocentiae statu, quod non tam proxi fuerint ad iudicandum de quibuslibet animo oblatis, sed de rebus prolixis incertis ambiguisque iudicium suspenderint, uti cap. 1. vidimus. Similiter & Sancti fecerunt in casibus ambiguis, praesertim ad conscientiam spectantibus, nec ante ipsos decisit, quos de suo decidere non sunt ausi, prout Proleg. 1. c. 7. ostendimus. Et hinc de seipso Doctor Doctorum Augustinus ep. 250. dicebat: *In multo pluribus querimus potius quid sentiendum sit, quam definiunt aliquid fixumque tenemus: & ea cautio, cum sollicitudine plena sit, multo melior est, quam temeritas affirmandi.* Et Joannes Sarsberienensis l. 2. Polit. c. 2. *Malo cum Academicis, si tamen alia via non pateat, de singulis dubitare, quam perniciosam simulationem scientiae, quod ignotum vel absconditum est, temerè definire.* Quod de Academicis ideo dicit, quia, ut ait l. 7. cap. 1. *Academici, vitantes praecipuum, in eo quidem modestiores sunt (nostris liberiore iudicibus) quod defectum suum*

saum minimè diffidentur, & in rerum ignorantia positi, ferè de singulis dubitant; quod quidem longè tutius est, quàm incerta temerè definire.

72 Hanc Academicorum modestiam in casibus novis & ambiguis, imitati sunt Sancti, nec eos decidere sunt ausi, ne ipse quidem Hieronymus, utpote, qui de seipso in epistola ad Paulinum, istud perhibet testimonium: *Nunquam meipsum magistrum habui.* Et epist. 27. c. 12. proficitur se docuisse, quod didicerat, non à seipso (inquit) id est à presumptione, pessimo praeceptore, sed ab illustribus Ecclesiae viris. Et epist. 108. Fateor me nunquam in divinis voluminibus exponendis, propriis viribus credidisse, nec habuisse opinionem meam, sed ea etiam, de quibus scire me arbitrabar, interrogare me solitum, quanto magis de iis, de quibus anceps eram?

73 Enimverò unam ex radicibus tot propositio- num ab Ecclesia proscripitarum, totque alia- rum quae leguntur in operibus variorum Ca- suistarum, esse nimiam de moribus opinandi, de suoque definiendi licentiam, Prolegom. 1. cap. 7. per totum demonstravimus. Et ideò alta mente reposita esse debent solemnia hac de re documenta Sanctorum. *Imbecilem men- tem* (ait Augustinus 1. Trin. 2.) *observata pie- tas sanet, ne in opinionem noxia falsitatis teme- ritas inordinata precipitet.* Et 1. 8. Gen. ad lit. c. 5. *Melius est dubitare de occultis, quàm litigare de incertis.* Nemo (inquit Bernardus ser. 27. de divers.) *super his quae certa sunt hesi- tet, nemo dubia pro certis admittat, nemo sibi in dubiis iudicium vendidet, precipere senten- tiam.* Unde enim sunt scandala? unde turba- tio? nisi quod propriam sequamur voluntatem, temerè, quod volumus, in corde nostro definien- tes.

74 Dixi praesertim in moralibus: ut enim sapien- ter Contenson Theol. ment. & cord. to. 3. in praeoquio: „ in aliis scientiis, salva fide, unuf- quisque in suo sensu abundare potest, promp- taque venia conceditur luxuriantibus Philoso- phorum ingenii: quia sive aliquid novi dicant, nihil profunt; sive delirent, nihil nocent. At verò in morali totius vitae status disponitur. Unde eo majorem cautelam & prudentiam necesse est adhiberi, quò periculo majori exponimur „ . . . Nullus hic errori lo- cus (inquit Lactantius 1. 13. c. 7.) *quia si quid fuerit erratum, vita omnis evertitur.* Nullus hic temeritati locus (addit. c. 13.) *in aeternum stultitia poena subeunda est, si aut persona ina- nis, aut opinio falsa deceperit.* Tanto proin- de magis hic vitanda licentia casus ambiguos de suo resolvendi, quanto periculosior & per- niciosior est facilitas temerè definiendi.

75 Et propterea Angelicus Doctor quodlib. 9. a. 15. monet periculosam esse resolutionem al- terutram in partem, ubi de peccato mortali agitur: *omnis quaestio, in qua de peccato mor- tali quaeritur, nisi expresse veritas habeatur, periculose determinatur.* Quia error, quo non crediatur esse peccatum mortale, quod est pecca-
Tom. I.

tum mortale, non excusat à toto, licet forte à tanto. Error verò quo creditur mortale esse, quod non est mortale, ex conscientia ligat ad peccatum mortale. Praecipue autem periculosum est, ubi veritas ambigua est. Et tunc nihil tan- quam certum asserendum est, neque esse, ne- que non esse mortale, sed res declaranda est ambigua sive incerta. Neque enim quidpiam asserendum est certò esse vel non esse mortale, sine certa autoritate, vel ratione.

Atque hoc sensu intelligendum est quod di- 76 cit Gabriel in 4. dist. 15. q. 13. a. 2. concl. 1. *“ Incautum est & malum affirmare aliquid “ esse peccatum mortale, quando non probatur “ sufficienti autoritate, vel evidenti ratione. “ Quodque Gerson ait, 3. p. l. de vit. spirit. lect. “ 4. litt. O. “ Doctores Theologi non debent “ esse faciles ad asserendum aliquas actiones, vel “ omissiones, esse peccata mortalia, praesertim “ sub verbo universali, maximè cum observatio “ communis obnititur obviatque, ubi non sunt “ certissimi de re ipsa, nec talia sunt praedicanda “ populo tanquam certa (nota.) “ Nam per hujus- “ modi asseriones publicas, voluntarias, rigidas, “ duras, & nimium strictas, in rebus incertis, “ nequaquam eruuntur homines à luto peccato- “ rum, sed in illud profundius, quia despera- “ tius, demerguntur, &c. “*

Hæc (inquam) vera sunt, sic intellecta, ut 77 sicut in re incerta, non est certò (ut habet Gerson) praedicandum mortale, quod certa autoritate vel ratione non convincitur esse mortale. Sic non est certò praedicandum non esse mortale, quod certa autoritate vel ratione non convincitur immune esse à mor- tali. Utrumque enim periculum est, vel ad- dendi vel detrahendi divinæ legi, sive impin- gendi in illud Deuteron. 4. *Non addetis ad verbum quod vobis loquor, nec auferetis ex eo.* Ostensumque est ex Aquinate, quòd omnis quaestio, in qua de peccato mortali agitur, nisi veritas expresse habeatur, periculose, sive unam, sive alteram in partem, determinatur. In eo proinde casu, nihil sive hinc, sive inde, de- terminandum ut certum, sed relinquendum in- certum, vel ad summum determinandum ut probabile, vel ut probabilius, pro ratione & pondere fundamenti.

CAPUT IX.

Ratione liberiùs utuntur, qui plus rationi suæ privatae, quàm communi Majorum traditioni, vel primariorum Ecclesiae Doctorum authori- tati, in materia per Ecclesiam non definita, cura apertam necessitatem, deferunt.

78 **P**Robatur 1°. quia ratione liberiùs utuntur, quicumque contra regulas veræ sapientiae c. 14. comprobandas utuntur. At hoc supra- dicti faciunt: cum una ex regulis illis sit ag- noscere necessitatem divini luminis, magisterii- que, ad vitandum errorem, sequique ordi- nem à divina providentia praestitutum ad illu-
F